

نسم اندیشه

دومر پیغم

پرسمان حجّ

سرشناسه: جوادی آملی، عبدالله، ۱۳۱۲-
عنوان و پدیدآور: نسیم اندیشه پرسشها و پاسخها از آثار حکیم فرزانه آیت الله جوادی آملی / تحقیق و
تدوین: احسان ابراهیمی.

مشخصات نشر: قم: مرکز نشر اسراء، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۳۲۸ ص. ۲۱*۱۴.۵ س. م.

شابک: ۱ - ۸۳ - ۸۷۳۹ - ۹۶۴ - ۹۷۸

یادداشت: فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

یادداشت: کتابنامه: همچنین به صورت زیر نویس.

موضوع: اسلام- پرسشها و پاسخها.

موضوع: حج - پرسمان .

رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ عن ۱۲/ج ۹

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۰۷۶

شماره کتابخانه ملی: ۵۰۰۱-۸۵

پرسمان حج

برگرفته از آثار آیت الله جوادی آملی (دام ظلّه العالی)

پژوهشکده دانش و ارزش جوان

- عنوان: پرسمان حج (نسیم اندیشه دفتر پنجم)
- گردآوری و تنظیم و ویرایش: احسان ابراهیمی
- حروف نگاری و صفحه آرایی: پژوهشگاه علوم و حیاتی معارج
- ناشر: مرکز نشر اسراء
- چاپخانه: مرکز چاپ اسراء
- نویت چاپ: دوم
- سال نشر: پانزدهم ۱۳۹۹ هـ. ش
- شابک: ۱-۸۳-۸۷۳۹-۹۶۴-۹۷۸
- تیراژ: ۵۰۰ نسخه
- قیمت: ۱۴۰۰۰ ریال

همه حقوق طبع محفوظ است

آدرس: قم، بلوار ۷۵ متری عمار یاسر، نبش خیابان قدوسی، بنیاد بین المللی علوم و حیاتی اسراء

تلفن: ۳۷۷۶۵۳۵۶ - ۳۷۷۶۵۳۵۷

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۱۱۸۲

پست الکترونیک: nashr@esraprint.com

<http://nashr.esra.ir>

فهرست موضوعات

مقدمه ۱۳

فصل یکم: آشنایی با حج، اهمیت و فضیلت، تاریخچه و شخصیت‌ها و

اماکن مقدّس اسلامی

واژه حجّ به چه معناست؟ ۱۵

آیا فرشتگان و پیامبران نیز حجّ خانه خدا را به جای آورده‌اند؟ ۱۹

درباره تاریخچه صدور حکم و جوب حج در اسلام توضیح دهید. ۲۲

حجّ خانه خدا در فرهنگ قرآن کریم چه جایگاهی دارد؟ ۲۴

آیا وجوب حجّ از آیات و روایات فهمیده می‌شود؟ ۲۶

آیا حجّ باید در ماه‌ای معینی انجام شود؟ ۲۷

بر پایه آیات و روایات، به جای آوردن حجّ چه اهمیتی دارد؟ ۲۹

آیا حجّ بر دیگر عبادات برتری دارد؟ ۳۳

آیا گستره دعوت به حجّ، جهانی است؟ ۳۴

امیرالحاجّ کیست و سرپرستی حجّاج چه ضرورتی دارد؟ ۳۷

درباره بنیانگذار حجّ (حضرت ابراهیم علیه السلام) توضیح دهید. ۴۱

حضرت هاجر علیه السلام که بود؟ ۴۶

- ۴۸..... درباره شخصیت حضرت اسماعیل علیه السلام چه می دانید؟
- ۵۱..... درباره امنیت تکوینی و تشریحی منطقه حَرَم توضیح دهید.
- ۵۴..... محدوده حَرَم الاهی در مکه تا کجاست؟
- ۵۵..... آداب حرم الاهی در مکه را بیان کنید.
- ۵۸..... واژه «مکه» در لغت به چه معناست؟
- ۶۰..... درباره تاریخچه و فضیلت شهر مکه چه می دانید؟
- ۶۲..... آیا با رویداد «دحو الأرض» آشنایی دارید؟
- ۶۳..... چرا شهر مکه را «أم القرى» می نامند؟
- ۶۵..... راز نامیدن «مکه» به «بکّه» چیست؟
- ۶۷..... چرا قرآن کریم مکه را «بلد الامین» می خواند؟
- ۶۷..... چرا خانه خدا و پیرامونش را «مسجد الحرام» می خوانند؟
- ۶۸..... درباره قداست و شرافت مسجد الحرام چه می دانید؟
- ۷۰..... بهترین و مقدّس ترین مکان مسجد الحرام کجاست؟
- ۷۰..... درباره قبله مسلمانان و تاریخچه تغییر آن توضیح دهید.
- ۷۲..... چرا خانه خدا را کعبه نامیده اند؟
- ۷۳..... درباره جایگاه والای کعبه چه می دانید؟
- ۷۴..... چرا خانه خدا را «بیت العتیق» می نامند؟
- ۷۸..... چرا کعبه «بیت الله الحرام» نامیده شد؟
- ۷۹..... چرا کعبه و پیرامونش را حَرَم نامیده اند؟
- ۸۰..... آیا ارکان چهارگانه کعبه را می شناسید؟
- ۸۱..... کدام یک از ارکان کعبه برتری دارد؟

- ۸۲..... چرای استواری کعبه بر چهار رکن را شرح دهید؟
- ۸۵..... درباره مناصب کعبه چه می‌دانید؟
- ۸۶..... واژه «حجر» به چه معناست و راز نامگذاری «حجر اسماعیل» چیست؟
- ۸۹..... چرا بخشی از زمین روبه روی در کعبه را حطیم می‌نامند؟
- ۹۰..... چرا چاه زمزم را بدین نام می‌خوانند؟
- ۹۱..... درباره چاه زمزم و تاریخچه آن چه می‌دانید؟
- ۹۲..... آیا می‌توان زمزم را از نشانه‌های الهی برشمرد؟
- ۹۲..... آیا به ویژگی شفا بخشی آب زمزم آگاهی دارید؟
- ۹۳..... راز نوشیدن و بر تن ریختن آب زمزم چیست؟
- مقام حضرت ابراهیم در مسجد الحرام کجاست و چه رازی در آن نهفته است؟
- ۹۴.....
- ۹۶..... آیا با حجر الأسود و تاریخچه آن آشنایی دارید؟
- ۹۷..... راز بوسیدن و استلام حجر الأسود چیست؟
- ۹۸..... آیا هنگام ازدحام تلاش برای استلام حجر الأسود رواست؟
- ۹۹..... درباره «شاذِرُونَ» و حکم طواف روی آن چه می‌دانید؟
- ۹۹..... «مستجار» به کدام قسمت از دیوار کعبه گفته می‌شود؟
- ۱۰۱..... مهم‌ترین رویداد مستجار چیست؟
- ۱۰۱..... آیا «مَلْتَمَزَم» را می‌شناسید؟
- ۱۰۳..... درباره ناودان کعبه و فضیلت آن چه می‌دانید؟
- ۱۰۵..... آیا خانه خدا نمودی در آسمان دارد؟
- ۱۰۷..... راز نامگذاری سرزمین مشعر الحرام چیست؟

- ۱۰۸..... سرزمین منا کجاست و چرا آن را بدین نام می‌خوانند؟
- ۱۰۹..... درباره شعب ابوطالب و مهم‌ترین رخداد آن چه می‌دانید؟
- ۱۱۱..... قبرستان ابوطالب کجاست و چه جایگاه ممتازی دارد؟
- درباره حضرت خدیجه رضی الله عنها و محل زندگی اش با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله چه می‌دانید؟
- ۱۱۱.....
- «مولد النبی» صلی الله علیه و آله کجاست و فرجام آن چه شد؟
- ۱۱۳.....
- درباره کوه صفا و مروه و راز نامگذاری آن دو چه می‌دانید؟
- ۱۱۴.....
- آیا با کوههای مقدس پیرامون شهر مکه آشنایی دارید؟
- ۱۱۶.....
- درباره آخرین حج پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله چه می‌دانید؟
- ۱۱۹.....
- درباره شخصیت حضرت فاطمه زهرا رضی الله عنها و قبراو چه می‌دانید؟
- ۱۲۸.....
- درباره تاریخچه قبرستان بقیع چه می‌دانید؟
- ۱۳۱.....

فصل دوم: آشنایی با آداب و احکام و مناسک حج

- ۱۳۳..... آداب پیش از مراسم حج چیست؟
- ۱۳۵..... مراد از مناسک حج چیست؟
- ۱۳۶..... آیا برای به جای آوردن حج، استطاعت لازم است؟
- ۱۳۸..... آیا می‌توان حج را به نیابت از کسی به جای آورد؟
- ۱۳۹..... درباره حج افراد و مناسک آن چه می‌دانید؟
- ۱۴۰..... حج قرآن و اعمال آن را شرح دهید؟
- ۱۴۱..... حج تمتع چیست و مناسک آن به ترتیب کدام است؟
- ۱۴۲..... آیا حج تمتع پیش از اسلام وجود داشت؟
- ۱۴۳..... آیا حج تمتع بر حج افراد و قرآن برتری دارد؟

- ۱۴۴ مناسک حج تمتع با قرآن و افراد چه تفاوتی دارد؟
- ۱۴۴ مراد از حجّ اکبر و اصغر چیست؟
- ۱۴۶ عمره چیست و اقسام و مناسک آن کدام است؟
- ۱۴۷ آیا باید برای ورود به منطقه حرم احرام بست؟
- ۱۴۹ مواقیت و مکان‌های احرام کجاست؟
- ۱۵۲ مکان احرام حجّ تمتع کجاست؟
- ۱۵۳ پیش از احرام بستن، چه مستحباتی شایسته است؟
- ۱۵۶ اعمال واجب هنگام احرام بستن کدام است؟
- ۱۶۱ پس از احرام بستن، چه چیزهایی بر حاجیان حرام می‌گردد؟
- ۱۶۴ مراد از طواف خانه خدا چیست؟
- ۱۶۵ شمار دورهای طواف واجب را بیان کنید؟
- ۱۶۶ آیا به اهمیت طواف خانه خدا آگاهی دارید؟
- ۱۶۶ طواف کعبه چه شروطی دارد؟
- ۱۶۷ مستحبات طواف خانه خدا چیست؟
- ۱۶۸ درباره وجوب طواف نساء و نماز آن چه می‌دانید؟
- ۱۶۹ درباره طواف مستحبی چه می‌دانید؟
- ۱۷۰ آیا طواف مستحبی در هر حالی شایسته است؟
- ۱۷۰ نماز طواف چیست و کجا خوانده می‌شود؟
- ۱۷۱ درباره وجوب سعی میان صفا و مروه و تاریخچه آن چه می‌دانید؟
- ۱۷۴ استحباب هروله هنگام سعی به چه معناست؟
- ۱۷۴ درباره عمل «تقصیر» چه می‌دانید؟

- ۱۷۵..... وقوف در صحرای عرفات به چه معناست؟
- ۱۷۶..... مراد از «ترویج» پیش از رفتن به عرفات چیست؟
- ۱۷۷..... آیا با برائت از مشرکان در صحرای عرفات آشنایی دارید؟
- ۱۷۹..... درباره پیشینه برائت از مشرکان چه می‌دانید؟
- ۱۸۰..... احیاگر بیزاری از مشرکان در عصر کنونی که بود؟
- ۱۸۱..... آیا برائت از مشرکان با آموزه‌های اسلامی هماهنگ است؟
- ۱۸۲..... حج و سیاست چه پیوندی با یکدیگر دارند؟
- ۱۸۵..... درباره وقوف در مشعر الحرام چه می‌دانید؟
- ۱۸۷..... کوچیدن به منا چیست و اعمال آن کدام است؟
- ۱۸۸..... درباره رمی جمره عقبه در سرزمین منا چه می‌دانید؟
- ۱۸۹..... چرائی ذبح قربانی در منا را شرح دهید؟
- ۱۹۰..... آیا به وجوب حلق یا تقصیر در منا آگاهی دارید؟
- ۱۹۲..... آیا بیتوته در منا واجب است؟
- ۱۹۳..... برترین اعمال هنگام بیتوته در منا چیست؟
- ۱۹۴..... وجوب رمی جمرات سه‌گانه در منا را بیان کنید؟
- ۱۹۵..... اتمام حج یا عمره به چه معناست؟

فصل سوم: آشنایی با اسرار و حکم حج

- ۱۹۹..... آیا حج، افزون بر پوسته بیرونی، هسته باطنی هم دارد؟
- ۲۰۳..... در اعمال حج، چه اسرار عمیق و رمزهای معرفتی نهفته است؟
- ۲۰۶..... آیا حاجیان به میهمانی خدای سبحان دعوت شده‌اند؟
- ۲۰۷..... میهمانان واقعی خدا در حج چه کسانی‌اند؟

- ۲۰۸..... چرا حج واجب را «حَجَّةُ الْإِسْلَام» می‌نامند؟
- ۲۰۹..... چرائی لزوم استطاعت برای حج را شرح دهید؟
- ۲۰۹..... وجوب احرام بستن برای ورود به حرم چه سرّی دارد؟
- ۲۱۱..... در احرام بستن از مواقیت ویژه چه رازی نهفته است؟
- ۲۱۲..... راز پوشیدن جامه احرام چیست؟
- ۲۱۳..... در نیت احرام چه اسراری وجود دارد؟
- ۲۱۳..... راز تلبیه گفتن هنگام احرام چیست؟
- ۲۱۴..... چرائی محرمات احرام را بیان کنید؟
- ۲۱۷..... طواف گرد خانه خدا چه اسراری دارد؟
- ۲۱۸..... آیا باراز طواف نساء و نماز آن آشنایی دارید؟
- ۲۱۹..... نماز گزاردن پس از طواف چه سرّی دارد؟
- ۲۲۰..... آیا در سعی میان صفا و مروه رازی نهفته است؟
- ۲۲۱..... اسرار تقصیر کدامند؟
- ۲۲۱..... وقوف در صحرای عرفات چه اسراری در پی دارد؟
- ۲۲۳..... درباره اسرار وقوف در مشعر الحرام چه می‌دانید؟
- ۲۲۴..... آیا به راز قربانی کردن در سرزمین منا آگاهی دارید؟
- ۲۲۶..... در حلق موی سر (برای مردان) چه رازی نهفته است؟
- ۲۲۸..... بیتوته در منا چه اسراری در پی دارد؟
- ۲۳۱..... درباره حکمت رمی جمرات سه‌گانه چه می‌دانید؟
- ۲۳۳..... امام سجاده علیه السلام در پوسمان با شبلی از کدام اسرار حج پرده برداشت؟
- ۲۴۲..... راز پیوند ناگسستی حج و ولایت در چیست؟

فصل چهارم: آشنایی با آثار و برکات حج

- به جای آوردن حج، چه آثار و برکات مادی و معنوی برای حاجیان به همراه دارد؟ ۲۵۵
- ادمان بر حج و عمره به چه معناست و چه برکاتی در پی دارد؟ ۲۶۹

فصل پنجم: پاسخ به برخی شبهات

- آیا درباره تقیه و جایگاه آن در دین اسلام آگاهی دارید؟ ۲۷۳
- انقسام تقیه از دیدگاه آیات و روایات چیست؟ ۲۷۴
- درباره توسل و درستی آن در دین چه می‌دانید؟ ۲۷۹
- آیا تبرک به بارگاه اولیای الهی درست است؟ ۲۸۸
- زیارت اولیای الهی به چه معناست و معیارهای آن کدام‌اند؟ ۲۹۲

فهرست‌ها

- فهرست آیات ۲۹۵
- فهرست روایات ۲۹۹
- فهرست اشعار ۳۰۱
- فهرست اعلام ۳۰۳
- فهرست کتب ۳۱۰
- فهرست منابع ۳۱۷

مقدمه

بی شك در جهان امروز، برای موفقیت در انتقال مفاهیم و آموزه‌ها و ارزش‌های دینی، شناخت و به کارگیری روش‌ها و ابزارهای تازه و آسان و مورد علاقه مخاطبان بایسته است و بهترین و کارآمدترین شیوه برای این مهم، روش پرسش و پاسخ است که از یک سو، به گونه مختصر و آسان و بدون هیچ گونه اطاله کلام یا درازنویسی، نیازهای حقیقی پرسش‌گران را برطرف می‌سازد و از سوی دیگر، با تحریک حس کنج-کاوی در تلاش آنان برای آگاهی بیشتر، انگیزه‌افزایی می‌کند.

پژوهشکده مطالعات اسلامی و فرهنگ عمومی پژوهشگاه علوم و حیانی معارج اسراء در راستای گسترش مخاطبان آثار حضرت آیه الله جوادی آملی به ویژه جوانان و دانشجویان، تدوین کتاب‌هایی روان و آسان؛ ولی با محتوای محکم و استوار و با شیوه پرسش و پاسخ برگرفته از آثار حضرت استاد را در دستور کار قرار داده است.

نگاشته پیش رو با عنوان «پرسیمان حج» بر پایه کتاب فرهنگ‌نامه حج آماده شده و در بردارنده نزدیک به ۱۵۰ پرسش و پاسخ به روز و مورد نیاز درباره زوایای گوناگون حج است. در تدوین این کتاب، نخست مطالب علمی و احکام عملی مورد ابتلای حاجیان به گونه

کامل بررسی شد، سپس با اتخاذ روشی مناسب، سؤال‌هایی در این باره نگاشته و پاسخ‌های آن با قلمی شیوا و روان و مطالبی جامع و مناسب با سطح علمی همه دانش‌پژوهان جوان حوزه دین و معارف حج ارائه گردید.

از همه عزیزانی که در تدوین، تنظیم، نظارت، ارزیابی و ویرایش اثر حاضر ما را یاری رسانده‌اند به ویژه حجج الاسلام آقایان: احسان ابراهیمی، مجید حیدری فر و محمدحسن امجدی صمیمانه قدردانی و سپاس‌گزاری می‌شود.

پژوهشکده مطالعات اسلامی و فرهنگ عمومی

* * *

WWW.Ketabo.ir